https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.53

УДК 347.44

ЮРИДИЧНА ОСОБА КОРПОРАТИВНОГО ТИПУ: В ПОШУКАХ ЄДИНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Марія ГУДИМА-ПІДВЕРБЕЦЬКА

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича (Чернівці)

https://orcid.org/0000-0003-2024-5171

Мирослава ГУДИМА

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри

Приватний вищий навчальний заклад
«Буковинський університет» (Чернівці)

https://orcid.org/0000-0001-6242-3445

UDC 347.44

LEGAL ENTITY OF THE CORPORATE TYPE: IN SEARCH OF A UNIFIED TERMINOLOGY

Mariia GUDYMA-PIDVERBETSKA

Candidate of Law Sciences (Ph.D.),
Associate Professor of the Department

Chernivtsi National University named after
Yuriy Fedkovich (Chernivtsi)

Myroslava GUDYMA

Candidate of Law Sciences (Ph.D.),
Associate Professor of the Department

Bukovyna University (Chernivtsi)

Наукова публікація фокусується на аналізі сутності поняття «юридична особа корпоративного типу» та вироблені усталеного погляду на одне з базових понять корпоративного права, що повинне стати ключовим для забезпечення консистентності та ефективності корпоративного законодавства. В праці підкреслено обмежене трактування категорії «корпорація» Господарським кодексом без урахування її сутнісних ознак. Наголошується, що кваліфікуючою характеристикою юридичної особи корпоративного типу, що дає змогу її ідентифікувати з-поміж інших суб'єктів є наявність в учасника такої юридичної особи корпоративних прав та виникненні корпоративних відносин з її участю. В підсумку констатується, що юридичними особами корпоративного типу слід тлумачити господарські товариства, виробничі кооперативи, споживчі кооперативи, приватні підприємства незалежно від складу учасників та інші організаційно-правові форми юридичних осіб, участь в

The scientific publication focuses on the analysis of the essence of the concept of «corporate-type legal entity» and the development of an established view of one of the basic concepts of corporate law, which should become key to ensuring the consistency and effectiveness of corporate legislation. The work emphasizes the limited interpretation of the «corporation» category by the Economic Code without taking into account its essential features. It is emphasized that the qualifying characteristic of a corporate-type legal entity, which makes it possible to identify it from among other entities, is the presence of corporate rights in a participant of such a legal entity and the emergence of corporate relations with its participation. As a result, it is stated that business societies, production cooperatives, consumer cooperatives, private enterprises, regardless of the composition of participants, and other organizational and legal forms of legal entities, participation in which involves the emergence of the property component of corpo-

яких передбачає виникнення в учасників (засновників) майнового компоненту корпоративних прав.

Ключові слова: юридична особа, корпорація, корпоративні права, господарське товариство, виробничий кооператив, приватне підприємство

rate rights in the participants (founders), should be interpreted as corporate-type legal entities.

Keywords: legal entity, corporation, corporate rights, business partnership, production cooperative, private enterprise

Постановка наукової проблеми та її значення. Незважаючи на суттєве зростання ролі корпоративного права у вітчизняній правовій системі, наявні істотні законодавчі колізії та суперечності, брак чіткої визначеності базових понять корпоративного права, серед яких і «юридична особа корпоративного типу». Ще й досі у вітчизняному правовому полі відсутнє єдине трактування корпорації та юридичної особи корпоративного типу, якими активно оперується у чинному законодавстві та правовій доктрині. Відсутність одностайності в термінології не єдина проблема в цьому ракурсі: нині відсутній і легальний підхід до визначення кола юридичних осіб корпоративного типу, а доктринальні погляди позбавлені одностайності й подекуди є діаметрально протилежними: від широкого тлумачення, за якого корпорацією трактують будь-яку юридичну особу до найвужчого, згідно якого корпорація прирівнюється лише до акціонерного товариства, або ж навіть нею кваліфікується об'єднання юридичних осіб, пов'язаних спільними економічними та соціальними інтересами. До того ж вітчизняне розуміння корпорацій не ідентифікується із загальноприйнятим у зарубіжних цивільних правопорядках. Така ситуація у великій мірі породжена радянським нівелюванням самостійності галузі корпоративного права та наявністю величезної кількості точок зору в науці на це правове явище. Отож абсолютно справедливо виникає питання про сутність поняття «юридична особа корпоративного типу» та потреба вироблення усталеного погляду на одне з базових понять корпоративного права, що повинне бути чітко легалізованим на законодавчому рівні.

Аналіз досліджень проблеми. Поява на правовій арені категорії «корпорація» породила активний інтерес вчених до її розробки в тій чи іншій інтерпретації. Відповідно питання юридичних осіб корпоративного типу, корпорацій ставало предметом наукових розробок та до-сліджень вчених, що зосереджувались на проблематиці корпоративного права, зокрема О. В. Бігняк, Н. С. Бутрин-Бока, В. А. Васильєва, О. М. Вінник, Н. С. Глусь, Ю. М. Жорнокуй, О. І. Зозуляк, А. В. Зеліско, О. Р. Кібенко, Р. В. Колосов, С. С. Кравченко, В. М. Кравчук, І. В. Лукач, В. В. Луць, М. В. Оприско, І. Б. Саракун, Л. В. Сіщук, І. В. Спасибо-Фатєєва, В. І. Цікало та інших. Незважаючи на значну кількість наукових напрацювань прийти до однозначного висновку, що слід розуміти під юридичною особою корпоративного права та яких юридичних осіб слід кваліфікувати такими, не видалось можливим.

Таким чином, мета нашого дослідження фокусуватиметься на дослідженні базового суб'єкта корпоративного права – юридичній особі корпоративного типу та кола юридичних осіб, які можуть бути ідентифіковані в якості останньої, що з огляду на вказане вище є вкрай актуальним у контексті подальшого правового розвитку країни.

Виклад основного матеріалу. В літературі відзначається, що основним суб'єктом корпоративних правовідносин потрібно вважати юридичну особу корпоративного типу [1, с. 88], а тому очевидно, що відсутність термінологічної єдності щодо змісту означеної категорії може становити істотний виклик для одноманітності правозастосування. Проаналізуємо існуючі в законодавстві та доктрині терміни, що використовуються для позначення даного явища, їх визначення і оберемо в цьому питанні вектор руху в науковому пошуку.

В правничій термінології дослідників корпоративного права поряд з поняттям «юридична особа корпоративного типу» також широко вживається термін «корпорація» (В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва, Н. С. Глусь, Ю. М. Жорнокуй тощо) [1, с. 82; 2, с. 32; 3, с. 12]. Ще одним терміном, яким оперується в цивілістичній доктрині є

«корпоративне товариство», що вважає за доречне ввести в науковий обіг натомість часто вживаного «корпорація» В. І. Цікало. Даний термін, на думку вченого, повинен охоплювати такі організаційно-правові форми юридичних осіб як господарське товариство; виробничий кооператив; приватне підприємство двох або більше засновників-фізичних осіб; фермерське господарство двох або більше засновників; підприємства споживчої кооперації двох або більше засновників-юридичних осіб [4, с. 50], однак, очевидною є істотна змістовна відмінність від загальновживаного наукового сенсу та того сенсу, що вкладається в термін «корпорація» в зарубіжних правопорядках.

У цьому контексті виваженою видається думка О. В. Бігняка, який вказує на неправильність останньої висловленої точки зору в зв'язку із суперечністю концепціям системи юридичних осіб, що визначені у Цивільному кодексі (далі – ЦК) України та Господарському кодексі (далі – ГК) України [5, с. 60-61]. Натомість, специфічною є думка автора щодо необхідності розмежування поняття «корпорація» та «юридична особа корпоративного типу». При цьому корпорації вченим розуміються як класичні утворення, участь у яких тягне виникнення сукупності майнових і немайнових прав й до них науковець відносить акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю, тобто товариства, що представляють собою об'єднання майна, а «юридичні особи корпоративного типу» кваліфікуються автором як повні та командитні товариства, виробничі кооперативи, інші форми корпоративних підприємств (приватні підприємства, фермерських господарств, що діють на основі приватної власності кількох осіб, підприємств споживчої кооперації, утворених декількома споживчими товариствами) [5, с. 61]. Така позиція, на нашу думку, теж не сприятиме ясності в розумінні змістовного навантаження категорії «юридичні особи корпоративного типу», та навіть, навпаки, заплутуватиме і так недостатньо однозначну доктрину.

Отож, підтримуватимемо більшість науковців у цьому питанні і будемо виходити з тотожності змісту обох понять з перевагою саме терміну «юридична особа корпоративного типу», як такого, що знімає зайві питання щодо правового статусу вказаного суб'єкта як учасника цивільних правовідносин.

В чинному вітчизняному законодавстві безпосередньо поняття «юридична особа корпоративного типу» не використовується, проте вживається поняття «корпорація» та похідні від нього (корпоративні права, корпоративні відносини, корпоративне підприємство, корпоративний договір, тощо), однак вказані законодавчі норми часто недостатньо узгоджені, що взагалі веде до ситуацій за яких сфера застосування окремих норм однакова, а їх зміст і тлумачення різні. Це особливо яскраво простежується при аналізі підходів до класифікації юридичних осіб в ЦК і ГК України, та й в рамках одного законодавчого акту є законодавчі упущення, що виливаються в неузгодженості, суперечності та колізії на практиці. Очевидно, визначення терміну «корпорація» в ст. 120 ГК України як організаційно-правової форми об'єднань підприємств є максимально обмеженим з огляду на доктринальний сенс цього правового явища в сучасних соціально-економічних умовах, до того ж не узгоджується з поняттям корпоративного підприємства, даним в ч. 5 ст. 63 ГК України та терміном «корпоративні права», які можуть належати не лише підприємствам як членам корпорації за статтею 120 ГК України, а й будь-яким особам, включаючи фізичних та юридичних осіб, а також державі та територіальним громадам, як визначено у частині 1 статті 167 ГК України [6, с. 68].

В літературі слушно відзначається, що в сучасній редакції ГК терміни «корпорації» та «корпоративні права» є взаємно несумісними, оскільки стверджувати, що корпоративні права належать учасникам корпорації в розумінні частини 3 статті 120 видається некоректним [5, с. 38], а кооперативні підприємства не наділені сутнісними характеристиками, здатними їх відрізнити від виробничих кооперативів. Отож, бачимо істотні редакційні недоліки ГК України, зокрема і визначення корпорації дане статтею 120 ГК України свідчить про його неспроможність розкриття природи корпоративних юридичних осіб. Цей недолік служить підґрунтям для непоодиноких пропозицій у науці господарського права щодо

уникнення використання терміну «корпорація» для позначення об'єднань підприємств, задля недопущення зайвої плутанини [7, с. 26; 8, с. 48–49].

Причину такої понятійно-категоріальної неузгодженості в господарському законодавстві цивілісти вбачають у відсутності поняття корпорації в цивільному законодавстві України [6, с. 68]. Якщо шукати причини таких різнопланових підходів до самого терміну, вживаного для позначення такого правового явища (не говорячи вже про різне трактування змісту), то, вважається, що такі різночитання поняття породжені у значній мірі фрагментарним його використанням без достатнього наукового підґрунтя в законодавчому обігу. В. А. Васильєва влучно наголошувала, що деякі дослідники виявляють бажання впроваджувати категорію «корпорації» у різновид організаційно-правової форми вітчизняних юридичних осіб, незалежно від цінності цього процесу [9, с. 92–93]. Абсолютно солідаруємо з вказаною позицією і, вважаємо, що таке твердження не може викликати суперечки, оскільки очевидно, що теоретичну конструкцію «корпорація» варто застосовувати у вітчизняному законодавстві виключно з урахуванням особливостей її імплементації в нашу правову систему та за умови розробки однозначних правових критеріїв, які визначатимуть істинний зміст цього явища.

Проведений І. П. Васильчук аналіз ознак, що притаманні корпораціям як юридичним особам корпоративного типу дав можливість вченій прийти до висновку, що основними ознаками, які виділяються в науці для характеристики корпорацій є: 1) об'єднання майна засновників у разі створення юридичної особи; 2) наявність статутного (складеного) капіталу; 3) право власності юридичної особи на майно, передане засновниками як вклад до статутного (складеного) капіталу; 4) власність відокремлена від управління; 5) в статутному (складеному) капіталі (майні) визначена частки учасника, яка надає йому корпоративні права; 6) участь учасника такої організації в управлінні нею на основі корпоративних прав; 7) участь засновників (учасників) у розподілі доходів юридичної особи та ризиків у межах внеску, якщо більший розмір ризиків не встановлений законом чи установчими документами; 8) обмежена відповідальність; 9) управління відповідними органами з чіткою структурою і повноваженнями; 10) соціальний інститут [10, с. 208].

В. І. Цікало подає такі ознаки юридичної особи корпоративного типу: 1) оскільки суб'єкт корпоративних прав володіє часткою, яка визначається у статутному фонді (майні) юридичної особи, то в такій організації створюється статутний капітал (майно); 2) майно юридичної особи корпоративного типу належить на праві власності юридичній особі, а не її учасникам; 3) учаснику в статутному капіталі (майні) визначається частка, яка надає корпоративні права; 4) учасник такої юридичної особи бере участь в управлінні останньою на основі корпоративних прав, у тому числі через спеціально створені органи; 5) така організація діє на основі об'єднання майна, а у випадках, передбачених законом, і діяльності засновників (учасників); 6) засновники (учасники) беруть участь у розподілі доходів і ризиків юридичної особи корпоративного типу [4, с. 48–50].

Р. В. Колосов зосереджуючи свій науковий пошук на проблемах корпоративних підприємств, виділяє ознаки, які майже збігаються з визначеними в доктрині ознаками юридичних осіб корпоративного типу: а) суб'єктний склад (дві чи більше особи); б) характер діяльності – виключна комерційна діяльність, яка має підприємницький характер; в) характер правовідносин (статутний капітал має бути поділений на частки, власники яких наділяються корпоративними правами, що надає можливість брати участь в управлінні справами корпоративного підприємства та право на отримання прибутку від його діяльності) [11, с. 75]. Виходячи з цього ми розуміємо, що потрібні чіткі на сутнісні ознаки, які дозволять однозначно встановити рамки змістовного наповнення категорії «юридична особа корпоративного типу».

Однією з базових ознак корпорацій І. В. Лукач виділяє наявність в учасників права на частину прибутку юридичної особи (в трактуванні вченої «право учасників на частку в статутному фонді»), право на управління та на виділення частки у процесі ліквідації [12, с. 140–141]. Можна знайти і думку, що визначаючими для юридичної особи корпоративного типу є правовідносини членства (участі). При цьому, корпорація може створюватися в межах однієї організації – юридичної особи, зокрема у формі господарських товариств, виробничих

кооперативів та на рівні групи організацій (у формі холдингів, інвестиційних та пайових фондів, промислово-фінансових груп тощо, являючи собою систему залежних осіб) [13, с. 10]. Не можемо погодитись з такою позицією.

Базовою та превалюючою у цивілістичній літературі на сьогодні є концепція «корпорації» розроблена В. А. Васильєвою, що полягає в тлумаченні корпоративними юридичними особами організаційно-правових форм юридичних осіб, які створені з метою отримання прибутку та подальшого його розподілу між учасниками і в результаті створення яких у засновників виникає особливий вид майнових і особистих прав, який прийнято називати корпоративним правом [14, с. 61]. Вчена в публікації наголосила, що концентрація уваги на відносинах участі в якості визначальної ознаки корпорації приведе до того, що в одному переліку опиняться прибуткові та неприбуткові юридичні особи, а, з іншого боку, поза переліком залишаться такі організаційно-правові форми, як приватне підприємство [14, с. 58]. Саме в силу викладених аргументів В. А. Васильєвою запропоновано додатковий конститутивний критерій ідентифікації корпорації – майновий компонент корпоративних прав учасників юридичної особи.

І. С. Спасибо-Фатєєва, розглядаючи механізми правового регулювання корпоративних правовідносин, також наголошує на пріоритетності майнових прав в єдиному комплексі корпоративних прав. Учена визначає, що учасник товариства має два різновиди прав: майнове, яке, будучи основоположним, породжує вторинні майнові права, а також особисте немайнове право. Саме перше є оборотоздатним і його відчуження призводить до правонаступництва в нового учасника, а особисте немайнове право є необоротоздатним і воно виникає в особи, яка придбала в учасника право на частку певним, встановленим законом, способом [15, с. 193]. Як влучно в цьому аспекті наголошує А. В. Зеліско, що саме пріоритетність майнового компоненту в структурі правовідносин «учасник-корпорація» є фактором їх корпоративно-правової ідентифікації [16, с. 117].

В дусі концепції В. А. Васильєвої висловлює свою позицію Л. В. Сіщук, що саме наявність корпоративних прав в учасників корпоративних відносин можна вважати тією кваліфікуючою ознакою, що дає можливість розглядати організацію юридичною особою корпоративного типу без окреслення обмеженого кола юридичних осіб [17, с. 344].

Власне вважаємо за потрібне приєднатися до викладених вище думок з приводу визнання конститутивною ознакою для ідентифікації юридичної особи корпоративного типу наявність в учасника корпоративних майнових прав, що є проявом майнового правового зв'язку між юридичною особою та її учасниками (засновниками). Якщо в учасників товариства наявні корпоративні права та виникають корпоративних відносин з їх участю, то матиме місце організація з корпоративним устроєм, а якщо цих прав в учасників немає – то така організація не буде вважатися корпорацією. Тобто корпораціями будуть ті товариства, в яких статутний капітал поділяється на частки, учасники мають право на частину прибутку юридичної особи та на участь в управлінні нею.

Думки стосовно видів юридичних осіб корпоративного типу мають різноплановий характер також. Серед учених немало тих, які тлумачать корпорацію досить вузько. І. В. Спасибо-Фатєєва, Ю. М. Жорнокуй вважають, що юридичними особами корпоративного типу є акціонерні товариства, товариства з обмеженою та товариства з додатковою відповідальністю [6, с. 63; 2, с. 30]. Аналогічну позицію висловлює Н. С. Глусь, окреслюючи корпорацією акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю або товариство з додатковою відповідальністю, управління якими здійснюється через складну централізовану систему органів, учасники якої саме щодо неї здійснюють інвестиційну діяльність з метою отримання дивідендів, і така участь у них зумовлює виникнення сукупності корпоративних прав [3, с. 4]. У свою чергу С. С. Кравченко стверджує, що повні та командитні товариства не є корпорацією, оскільки в них немає відповідних органів, а правовідносини між учасниками, які ґрунтуються на договорі, є насамперед договірними [18, с. 10]. Переважна більшість дослідників мотивує це тим, що в повному і командитному товаристві органами виступають самі товариші. Однак, не можемо погодитись, оскільки виходячи із попередньої частини

дослідження, кваліфікуючим для юридичних осіб корпоративного права є наявність в учасника такої юридичної особи майнових корпоративних прав, що характерне для повного і командитного товариства.

Багато науковців відштовхуються від думки про те, що корпоративні юридичні особи існують у організаційно-правовій формі господарських товариств (О. Р. Кібенко, І. Б. Саракун, М. В. Оприско та інші) [19, с. 20–21; 20, с. 5]. Таку ж позицію знаходимо і в працях Н. С. Кузнєцової [21]. В. В. Луць заявив, що коло суб'єктів корпоративного права є ширшим, ніж виключно господарські товариства [1, с. 8]. В. А. Васильєвою обґрунтовано, що корпоративними юридичними особами є підприємницькі юридичні особи [9, с. 96]. Згідно з абз. 2 п. 1.1 Постанови Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин»: «при визначенні підвідомчості справ цієї категорії судам слід враховувати, що з огляду на системний аналіз положень статті 84 ЦК України, частини п'ятої статті 63, частин першої та третьої статті 167 ГК України, Закону України «Про господарські товариства», Закону України «Про акціонерні товариства», статей 1, 19 і частин першої, шостої статті 20 Закону України «Про фермерське господарство», статей 6, 8, 19 та 21 Закону України «Про кооперацію» корпоративні відносини виникають, зокрема, у господарських товариствах, виробничих кооперативах, фермерських господарствах, приватних підприємствах, заснованих на власності двох або більше осіб» [22].

Виробничі кооперативи, як і господарські товариства, передбачають особисте членство в діяльності організації, участь в управлінні справами підприємства, та, що є визначальним, діяльність з метою отримання прибутку та наступним його розподілом між учасниками. Вважаємо, що цього достатньо для кваліфікації виробничих кооперативів у якості корпорацій. При цьому окрім виробничих кооперативів можливим є існування й інших видів кооперативів: сільськогосподарських, що створюються з метою отримання прибутку; обслуговуючих та споживчих. Щодо їхнього статусу в якості корпорацій переважна більшість вчених наголошує, що вони мають некомерційний характер і створюються для задоволення потреб їхніх членів [11, с. 75], отже, не є корпоративними юридичними особами. Задля об'єктивності відзначимо, що в доктрині можна зустріти думку щодо віднесення до корпорацій як підприємницьких, так і непідприємницьких товариств [15, с. 113; 13, с. 9–16; 23, с. 231-232]. Проте безпосередній аналіз статті 4 Закону України «Про споживчу кооперацію», де закріплено права членів споживчого товариства, дає достатньо підстав для висновку вчених щодо можливості кваліфікації цього виду непідприємницьких товариств як юридичних осіб корпоративного типу [24, с. 39] та й загалом вдалою була б зміна підходів, до кваліфікації «непідприємницьких товариств» як таких, виходячи з особливої мети, що зумовлює особливий порядок розподілу прибутку (пропонується А. В. Зеліско [25, с. 25]). Якщо ж в непідприємницького товариства немає особливої мети та й розподілу прибутку між учасниками – воно не повинне бути віднесене до числа юридичних осіб корпоративного типу.

У ГК України як суб'єкти господарювання виокремлено також підприємства та підприємницькі об'єднання. Одразу наголосимо, що об'єднання підприємств, не можуть бути віднесені до юридичних осіб корпоративного типу, адже його засновники не формують за рахунок внесків статутного капіталу, а тому не набувають корпоративних прав, а значить не є юридичними особами корпоративного типу. Щодо приватного підприємства, то воно може мати як одного засновника, так і декількох, як юридичних, так і фізичних осіб, що не впливає на кваліфікацію його в такому статусі, проте завжди метою його діяльності є отримання прибутку та наступного його розподілу між учасниками, тому безсумнівно цей суб'єкт господарювання є корпорацією. Однак не можна погодитись з тлумаченням корпоративними підприємствами, виключно підприємств, що засновані на приватній власності двох або більше осіб (згідно ч. 5 ст. 63 ГК України), з огляду на можливість господарських товариств мати одного учасника і відсутній залежності наявності чи відсутності корпоративних прав від кількості учасників (засновників) юридичної особи [24, с. 41].

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Дослідження чинного вітчизняного законодавства дало можливість зробити висновок, що в ньому не вживається поняття «юридична особа корпоративного типу», проте активно оперується поняттям «корпорація» та похідними від нього, щоправда, недостатньо узгоджено, а іноді й суперечливо. Аналіз поданого законодавцем визначення «корпорації» в ст. 120 ГК України свідчить про його обмеженість з огляду на доктринальний сенс цього правового явища в сучасних соціально-економічних умовах та не узгоджується з визначеннями корпоративного підприємства та корпоративними правами, які можуть належати не лише підприємствам як членам корпорації за статтею 120 ГК України, а й будь-яким учасникам цивільних правовідносин. Такі істотні редакційні недоліки ГК України в аспекті визначення корпорації потребують коригування і першим кроком на цьому шляху повинне стати уникнення використання терміну «корпорація» для позначення об'єднань підприємств. Усі корпорації є юридичними особами, тому юридичним особам корпоративного типу властиві всі ознаки якими наділені юридичні особи та випливаючі з їх природи, але не всі юридичні особи є корпораціями, а лише ті, що володіють конститутивною ознакою для ідентифікації юридичної особи корпоративного типу (згідно з концепцією В.А. Васильєвої) – наявністю в учасника корпоративних майнових прав, що передбачають, зокрема, правомочності на участь цієї особи в управлінні організацією, отримання дивідендів даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, та є проявом майнового правового зв'язку між юридичною особою та її учасниками (засновниками). Відповідно коло юридичних осіб корпоративного типу потрібно визначати шляхом перевірки на предмет наявності майнового компоненту корпоративних прав учасників юридичної особи, що дасть можливість розглядати організацію юридичною особою корпоративного типу без окреслення обмеженого кола юридичних осіб. Як наслідок, юридичними особами корпоративного типу слід тлумачити господарські товариства (незалежно від складу учасників), виробничі кооперативи, споживчі кооперативи, сільськогосподарські кооперативи та сільськогосподарські кооперативні об'єднання, що мають на меті одержання прибутку, приватні підприємства незалежно від складу учасників та інші організаційно-правові форми юридичних осіб, участь в яких передбачає виникнення в учасників (засновників) майнового компоненту корпоративних прав.

Видатні науковці продовжують жити у своїх працях. Праці Валентини Антонівни Васильєвої широковідомі в Україні й далеко за її межами та складають неоціненну спадщину вітчизняної цивілістики. Вдячні долі за можливість займатись науковим пошуком під керівництвом такої видатної людини. Спілкування з науковим керівником завжди було щирим, плідним, надихаючим на нові наукові пошуки та здобутки в царині будь-якої цивілістичної проблеми. Шкода, що доля не дала можливості реалізувати весь науковий потенціал нашій дорогій наставниці, проте світла пам'ять про чудову людину, видатну вчену, вмілого керівника та наставника житиме в ідеях, працях, учнях, які нестимуть у науку свій вклад.

Посилання:

1. Здійснення та захист корпоративних прав в Україні (цивільно-правові аспекти): моногр. / В. В. Луць, В. А. Васильєва, Н. Р. Кобецька, та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. Тернопіль : Підруч. і посіб., 2007. 320 с.

2. Жорнокуй Ю. Проблемні питання визначення поняття категорії «корпорація» та її ознак. Підприємство, господарство і право. 2009. №8. С. 28–32.

3. Глусь Н. С. Корпорації та корпоративне право: поняття, основні ознаки та особливості захисту : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право, цивільний процес, сімейне право та міжнародне приватне право». К., 2000. 23 с.

4. Цікало В. Корпоративне товариство: поняття, ознаки, організаційно-правові форми. Право України. 2006. №6. С. 48–50.

5. Бігняк О. В. Цивільно-правовий захист корпоративних прав в Україні: дис. на здобуття наук. ступ. доктора юрид. наук: 12.00.03 «Цивільне право, цивільний процес, сімейне право та міжнародне приватне право». Одеса, 2018. 489 с.

6. Спасибо-Фатєєва І. В. Юридичні особи за Цивільним кодексом України. Приватне право. 2013. № 2. С. 62–70.

7. Савінова В. М. Проблемні питання використання терміна «корпорація» в господарському праві України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2015. Вип. 2. Том 2. С. 23–27.

8. Джуринський В. О. Правове становище об'єднань в Україні. К., 2010. 224 с.

9. Корпоративне право України:підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва [та ін.]; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010. 384 с.

10.Васильчук І. П. Сутність та ознаки корпорацій: теоретичний аспект. Наукові записки (Національного університету «Острозька академія»). Економіка. 2013. Вип. 23. С. 205-209.

11.Колосов Р. Корпоративне підприємство: поняття, ознаки та місце серед інших юридичних осіб. Господарське право і процес. 2017. № 9. С. 72–76.

12.Лукач І. В. До питання про ознаки корпорації. Підприємництво, господарство і право. 2013. №3. С. 138–142.

13.Борисова В. І. Корпорація – організаційно-правова форма корпоративних відносин. Право та інновації. 2015. № 4. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apir_2015_4_3 (дата звернення 15.06.2024).

14.Васильєва В. А. Корпорації як суб'єкти корпоративних відносин. Вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин в сучасних умовах: матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару (м. Івано-Франківськ, 25-26 вересня 2009 року). Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2010. С. 56–62.

15.Борисова В. І., Спасибо-Фатєєва І. В., Кібенко О. Р. Сутність поняття «корпорація». Корпоративне управління: монографія / за ред. проф. І. Спасибо-Фатєєвої. Х.: Право, 2007. 500 с.

16.Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 445 с.

17.Сіщук Л. В. Корпорація як суб'єкт корпоративних відносин. Проблеми цивільного права та процесу: матеріали науково-практичної конференції, присвяченій пам'яті професора О. А. Пушкіна (м. Харків, 25 травня 2013 року). Х.: Харківський національний університет внутрішніх справ; Золота миля, 2013. С. 342–346.

18.Кравченко С. С. Юридична природа прав учасників господарських товариств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 «Цивільне право, цивільний процес, сімейне право та міжнародне приватне право». К., 2007. 18 с.

19.Саракун І. Б. Здійснення корпоративних прав учасниками (засновниками) господарських товариств (цивільно-правовий аспект): монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва АПрН України, 2009. 159 с.

20.Оприско М. В. Договори про відчуження корпоративних прав: автореферат дис... на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук за спец.: 12.00.03 «цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право». К.: Національна академія внутрішніх справ, 2014. 19 с.

21.Кузнецова Н. С. Поняття, ознаки і класифікація корпоративних спорів. URL: http://www.legalweekly.com.ua/article/?uid=133 (дата звернення 15.06.2024).

22.Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 25.02.2016 № 4. URL.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16?find=1&text=%D0%BA%D0%BE%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80#w1_2https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16?find=1&text=%D0%BA%D0%BE%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80#w1_2 (дата звернення 15.06.2024).

23.Зозуляк О. І. Непідприємницькі юридичні особи як суб'єкти цивільного права: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Тернопіль: Підручники і посібники. 2017. 432 с.

24.Бутрин Н. С. Правочин як підстава виникнення та припинення корпоративних прав: дис. ... канд. юр. наук : 12.00.03 «Цивільне право, цивільний процес, сімейне право та міжнародне приватне право». Івано-Франківськ: ПНУ, 2014. 207 с.

25.Зеліско А. В. Правовий статус споживчих товариств : моногр. Івано-Франківськ: Сімик. 2011. 184 с.

Статтю було подано	25.06.2024	The article was submitted
Статтю було прийнято	05.07.2024	The article was accepted